

Årsredovisning

Stiftelsen Tyrestaskogen

815601-0624

Styrelsen för Stiftelsen Tyrestaskogen får härmed lämna sin redogörelse för stiftelsens utveckling under räkenskapsåret 2015-01-01 - 2015-12-31

Om inte annat särskilt anges, redovisas alla belopp i heltal kr (sek).

INNEHÅLLSFÖRTECKNING	SIDA
- Förvaltningsberättelse	2 - 11
- Resultaträkning	12
- Balansräkning	13 - 14
- Tilläggsupplysningar	15 - 18
- Underskrifter	18

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Styrelsen för Stiftelsen Tyrestaskogen får härmed avge årsredovisning för räkenskapsåret 2015-01-01 - 2015-12-31.

Inledning

Stiftelsen Tyrestaskogen kan härmed lägga sitt tjugotredje verksamhetsår till handlingarna. Vi har med höga ambitioner fortsatt att förvalta Tyresta nationalpark, Tyresta naturreservat och naturum Nationalparkernas hus enligt vårt ändamål och våra stadgar.

Stiftelsen tackar alla finansörer och bidragsgivare, som gör vårt naturvårdsarbete möjligt. Den nära dialogen med Naturvårdsverket och Länsstyrelsen har varit en viktig förutsättning för vår verksamhet. Vi vill också tacka alla intressenter och samverkanspartners, från kommuner till entreprenörer och ideella föreningar, för gott samarbete.

Vi är också tacksamma för alla engagerade besökare i Tyrestaområdet. De ser och hör vad som sker i skogen, ger oss återkoppling och kommer med förslag till förbättringar.

Och de kan samtidigt njuta av några viktiga ekosystemtjänster: naturupplevelser och välbefinnande till kropp och själ.

För Stiftelsen Tyrestaskogen

Per Wallsten
Nationalparkschef, VD

Tyrestaområdet

Stiftelsen Tyrestaskogen (STS) förvaltar Tyresta: ett stort, skyddat, lättillgängligt och i stora delar opåverkat naturområde med höga natur-, kulturmiljö- och upplevelsevärden. Det ligger i Haninge och Tyresö kommuner söder om Stockholm.

Kärnområdet på 1 970 hektar är skyddat som nationalpark sedan 1993, med syftet enligt nationalparksförordningen att "bevara ett representativt sprickdalslandskap med omgivande urskogar och värdefull natur i övrigt". Här finns den finaste och största urskogen söder om Dalälven. Även i Norrland nedanför fjällskogarna är gamla, orörda skogar som de i Tyresta mycket ovanliga. Nationalparken omges på tre sidor av ett mer kulturpräglat naturreservat på sammanlagt 2 770 hektar. Tyrestaområdet fungerar som närrekreationsmark för boende i Haninge och Tyresö, som utflyktsområde för hela Stockholmsregionen samt som besöksmål för svenska och utländska turister.

Tyresta har stora arealer urskog, naturskog, hällmarker, myrar, brandområden, odlings- och naturbetesmarker, strandängar, våtmarker, sjöar, vattendrag och även ett stycke Innerskärgård. Det är ett från exploatering närmast orört område som ligger bara en halvtimmes bilresa från Stockholms centrum; nära 5 000 hektar skyddat tätortsnära natur- och kulturlandskap av högsta klass. Äldre studier pekar på att Tyresta har upp till 1 000 000 besök per år.

I området finns ett tiotal anlagda eldplatser, flera vindskydd och 55 km markerade leder. Tyresta by, som utgör huvudentrén till nationalparken, har höga kulturmiljövärden. I byn finns ett 20-tal byggnader, med anor från 1700-talet och framåt. Här ligger också Tyresta gård, Stiftelsens kontor och vårt bemannade besökscentrum, naturum-Nationalparkernas hus.

Tyresta nationalpark ägs i sin helhet av staten via Naturvårdsverket, som även äger merparten av Tyresta naturreservat. Åvaområdet och sydöstra delen av reservatet ägs av Stockholms stad. I reservatets södra del finns även några privatägda områden.

Stiftelsens syfte

Stiftelsen Tyrestaskogen instiftades år 1993 av Naturvårdsverket, Länsstyrelsen i Stockholms län samt Stockholms stad, Haninge och Tyresö kommuner. I samband med att Tyresta nationalpark inrättades samma år beslutade regeringen genom nationalparksförordningen att Stiftelsen ska vara förvaltare. Länsstyrelsen har vidare utsett Stiftelsen till förvaltare av Tyresta naturreservat.

Enligt stadgarna är Stiftelsens ändamål att:

- förvalta Tyresta nationalpark och naturreservat,
- svara för viss fastighetsförvaltning på uppdrag av Naturvårdsverket,
- fördjupa kunskapen, informera och utbilda besökarna om natur och kultur i Tyresta, genom bl.a. inventeringar, utställningar, trycksaker, föreläsningar och guidningar,
- underhålla, sköta och vid behov utveckla anläggningar och verksamhet till gagn för nationalparken, naturreservatet och dess besökare.

Stiftelsen Tyrestaskogen är en avkastningsstiftelse med ett kapital som förvaltas av Kammarkollegiet. Det samlade stiftelsekapitalet från instiftarna var vid starten 39 mkr, som placerades i aktie- och räntefonder. De första åren var avkastningen hög och genererade ett visst överskott. Detta återfördes då till kapitalet, vilket därmed ökade till drygt 44 mkr. Varefter avkastningen har minskat har Naturvårdsverket successivt finansierat driften i allt högre grad.

Att vara förvaltare av ett så värdefullt och välbesökt område som Tyresta, innebär stort ansvar och förtroende. Våra ambitioner är därför höga och viljan är stor. Mandatet innebär många möjligheter. Stiftelsen Tyrestaskogen ser som sitt uppdrag att värna, vårda, visa och utveckla Tyrestaområdet på bästa sätt. Vi vill att Tyresta ska vara ett föredöme som nationalpark och besöksmål, både nationellt och internationellt.

Stiftelsens styrelse

Tyresta nationalpark har med Stiftelsen Tyrestaskogen som förvaltare en för landet unik förvaltningsform. Den innebär en samförvaltningsmodell mellan staten och de berörda kommunerna. Formen är vald för att säkra resurser för långsiktig förvaltning och kommunal delaktighet. Styrelsemedlemmarna nomineras av de fem instiftarna. Kommunerna har majoritet i styrelsen och Naturvårdsverket utser ordförande.

Uppgifterna för styrelsen är i första hand att besluta om budget, verksamhetsplan och anställning av fast personal. Dessutom hanterar styrelsen policyfrågor och följer arbetet med förvaltningen av Tyresta i övrigt. Ordföranden har regelbundet avstämningar med nationalparkschefen och övrig personal i staben.

Styrelsearbetet löper enligt ett etablerat schema över året. Vid marsmötet fastställs verksamhetsplan och budget. Då har staten beviljat sina ersättningar och vi vet vilket utfall avkastningen på stiftelsekapitalet inneburit. En exkursion hör till traditionen vid majmötet, då avstämningar görs av ekonomi och arbetsläge. Det senare sker också vid septembermötet, då även prioriteringar för nästa verksamhetsår tas upp. Vid novembermötet diskuteras en preliminär verksamhetsplan och budget utifrån förvaltningens förslag.

Stiftelsen Tyrestaskogen har haft fyra ordinarie sammanträden år 2015:

Den 13 mars, 22 maj, 25 september och 27 november. Vid majmötets exkursion besökte styrelsen Åvaområdet och såg resultatet av olika förvaltningsåtgärder. Vid Åva gård berättade arrendatorerna Fredrik och Malin Segerberg om sin verksamhet. Styrelsen vandrade därefter den nya cykelstigen mellan Vissvass och Åva och sedan vidare på kustleden

mot Spirudden, där styrelsemötet avhölls intill orkidéerna i hagmarken.

Styrelsen har under år 2015 bestått av nio ordinarie ledamöter med ersättare. Antalet ledamöter från varje instiftare regleras i stadgarna. Nedanstående personer ingick i styrelsen vid årets slut:

Naturvårdsverket, ordinarie

Emma Pöppel (ny)

Anna von Sydow

Ersättare

Karin Marklund (ny)

Hasse Berglund

Länsstyrelsen, ordinarie

Anders Nylén, ordförande

Louise Schlyter

Ersättare

Björn Carlberg (ny)

Sofia Andersson

Stockholms stad, ordinarie

Gunnar Björkman

Bengt Carlsson (ny)

Ersättare

Maria Bergström (ny)

Johan Kling (ny)

Haninge kommun, ordinarie

Lars-Inge Lundblad

Alexandra Anstrell (ny)

Ersättare

John Lind

Patrik Romare (ny)

Tyresö kommun, ordinarie

Mats Lindblom, vice ordförande

Ersättare

Bo Furugård

Dessutom har Jörgen Sandell varit revisor och Mats Fridblom suppleant. Lekmannarevisor har varit Amanj Mala-Ali från Stockholm stad med Gustav Blix som suppleant.

Inför 2015 avgick de ordinarie ledamöterna Bo Nilsson (Naturvårdsverket), Lars-Joakim Lundquist (Stockholms stad) och Arja Kalvas (Haninge kommun), liksom ersättarna Mia Yri (Naturvårdsverket), Ingegerd Akselson le Douaron och Thorbjörn Erbe (båda Stockholms stad) samt Marietta de Pourbaix-Lundin (Haninge). Andreas Andersson från Naturvårdsverket både började och avgick som ledamot under året. Sekreterare har varit Anders Eriksson från nationalparksförvaltningen.

Stiftelsens förvaltningspersonal

Stiftelsens operativa del utgörs av Tyresta nationalparksförvaltning. Den är indelad i fyra verksamhetsgrenar: stab, fält, naturum och gård, med totalt nio tillsvidaresanställda vid årets slut. Inklusive visstidsanställda på minst halvtid uppgår personalgruppen till 14 personer.

I staben arbetade nationalparkschef Per Wallsten, naturvårdsplanerare och biträdande chef Anders Eriksson samt ekonom Christine Branden.

I fält arbetade tillsynsmännen Jonas Hjerpe (barnledig från juli) och Per Egelberg. Dessutom ingick de visstidsanställda tillsynsmännen Jonathan Kearney, Tommy Martinsson och Ann Armandt. Fyra ungdomar har sommarjobbat i fält, med finansiering av Haninge kommun. Glenn de Smaele från universitetet i Gent, Belgien, har praktiserat tre månader i fältförvaltningen inom ramen för EU:s Erasmusprogram.

I naturum började i maj Jessica Ångström sin tjänst som naturumföreståndare. Peder Curman har arbetat som naturvägledare och Teckla Jackson har haft en visstidsanställning som naturvägledare under högsäsong och för att täcka upp för vakansen innan den nya föreståndaren började. För att klara bemanningen i naturum under lördagar/söndagar, semestrar och högsäsong anlätades ett tiotal timanställda naturvägledare i olika omfattning, totalt motsvarande en heltidstjänst. Av besparingsskäl minskades bemanningen på lör- och söndagar under lågsäsong från två timanställda till en.

Inom gård arbetade Michael Jensen som rättare och Katarina Warg som stallförman. Dessutom har Robin Palm praktiserat som lantarbetare. Teckla Jackson har arbetat visstid som avbytare och djurskötare. På vissa lördagar och söndagar har två timanställda gårdsvårdare anställts för att informera besökare och avlasta den ordinarie personalen.

Det arbetsmarknadspolitiska programmet SAFT (Skogsstyrelsen och Arbetsförmedlingen tillsammans) avslutades i början på året och stiftelsen förlorade därmed det arbetslag med i genomsnitt sju personer som arbetat med olika skötselåtgärder.

Entreprenörer har anlåtats för snöröjning, reparations-, maskin-, anläggnings-, bygg- och praktiska naturvårdsarbeten. Merparten av dessa har sin basverksamhet i närområdet och handlas upp genom avrop från ett ramavtal. Konsulter har anlåtats för utrednings-, inventerings- och projekteringsarbeten.

Styrdokument

Stiftelsens arbete utgår från stadgarna. Det styrs formellt av skötselplaner med föreskrifter för nationalpark och naturreservat, ett avtal med Naturvårdsverket om fastighetsförvaltning, en överenskommelse med verket om driften av naturum och ett rättighetsavtal för att använda varumärket naturum, samt en överenskommelse med Stockholms stad om förvaltningen av stadens markinnehav i reservatet.

Dessutom genomför Stiftelsen olika investeringar och skötselåtgärder efter direkta beslut av Naturvårdsverket och med öronmärkta medel.

Stiftelsen är förvaltare och inte myndighet. Myndighetsfrågor som exempelvis dispensgivning hanteras av Länsstyrelsen, oftast efter underhandssamråd med Stiftelsen.

Stadgarna har reviderats för hur länge ledamöter ska vara förordnade. Länsstyrelsens och Naturvårdsverkets omarbetning av skötselplaner och föreskrifter för Tyresta nationalpark och naturreservat är ännu inte klar. Tidplanen siktar på beslut 2016.

Stiftelsens verksamhet 2015

Naturvård och friluftsliv

Det löpande naturvårdsarbetet är grunden för verksamheten och innebär tillsyn i hela området och regelbundna besök på alla eldplatser, ledssystemet i övrigt och längs kusten. I samband med detta har vi städat, lagt ut ved, åtgärdat brister och sett till att besökarna följer reglerna i föreskrifterna.

Under vår, sommar och höst har vi haft schemalagd helgtjänstgöring för tillsynsarbetet i fält, där hela personalgruppen ingår. Vi har även tillsyn vissa kvällar, främst vid välfrekventerade övernattningsområden där otillåten eldning och tältning kan förekomma.

Stiftelsen prioriterar att ha en hög kvalitet på ledssystemet. Vi vet att bra lokaliserade och väl uppmärkta och underhållna leder starkt bidrar till en positiv upplevelse av besöket i Tyresta. Dessutom bidrar de starkt till att kanalisera besökare, vilket i sin tur både minskar slitaget och gör det lätt att hitta i det stora skyddade område som Tyresta utgör.

Via finansiering av Stockholms stad har vi genomfört skötselåtgärder på stadens skogsmark i Åvaområdet, inom reservatet. Det gäller i första hand gallring i täta granbestånd, för utveckling mot naturskog samt för förbättrade upplevelse- och biologiska värden. För detta anlitar vi entreprenörer specialiserade på småskaliga, naturvårdsanpassade åtgärder som minimerar markskador. Åtgärderna bygger på kommande skötselplan och görs efter dispens från Länsstyrelsen.

Vi har löpande kontrollerat vattenståndet i dammarna som ingår i Åvaåns vattensystem och justerat vid behov, för att garantera ett jämnt flöde nedströms för Åvaörens bästa. Ett problem här är den erosionskadade dammanläggningen vid sjön Nedre Dammen i Stensjödalen, där Åvaån börjar. Dammen lagades provisoriskt 2013 i avvaktan på finansiering av en större ombyggnad, men det går inte att reglera vattennivån i sjön och risk finns att erosionen fortsätter.

Totalt har ca 150 m³ kluven ved även i år lagts ut vid de 14 ordningsställda eldplatserna. Veden kommer främst från våra gallringar i betesmarker och bryn. Till eldplatserna i norr läggs ved ut av personal från Tyresösågen. De verkar inom ramen för ett rehabiliteringsprogram i Tyresö kommun. I samverkan med Stiftelsen arbetar Tyresösågens personal (normalt 5-7 personer) också med röjningar, gallringar och vedklyvning.

Personal från Tyresö kommuns friluftsgård i Alby preparerar skidspår och har viss tillsyn i norra delen av naturreservatet, snöricka vintrar även i närliggande delar av nationalparken. Stiftelsens personal preparerar i första hand skidspår kring Tyresta by. Dock var vintern snöfattig både i början och i slutet av året och gjorde bara möjligt att spåra några enstaka gånger. För att anpassa till den nya betesdriften och fällindelningen har sträckningen av det populära Hagmarksspåret i betesmarkerna kring Tyresta by justerats och ett par nya skidbroar över diken har anlagts.

Stiftelsen tar regelbundet vatten- och sedimentprover i nationalparkens sjöar på uppdrag av dels Havs- och vattenmyndighetens IKEU-program (uppföljning av kalknings- och försurningseffekter) vid Sveriges Lantbruksuniversitet och dels av ITM (Institutet för tillämpad miljöanalys) vid Stockholms universitet. Från år 2011 kalkas inga sjöar längre i Tyresta. Surhetsgraden går successivt tillbaka mot naturliga värden, till stor del beroende på bättre rening av luftutsläppen från industrierna på kontinenten.

Efter att regeringen i sin vårbudget ökat medlen till naturvård, fick Stiftelsen via Naturvårdsverket pengar för att bygga för flera angelägna projekt. Vi har via entreprenörer byggt om den viktiga 100 meter långa bron på Barnvagnsslingan, byggt nya gårdsgårdar i Tyresta by och börjat rusta upp vägen i reservatet mellan Åva och Stormyra.

14

Kulturmiljö

Bland annat för att bevara kulturmiljön i Tyresta by har Naturvårdsverket beslutat att den befintliga cafébyggnaden ska byggas om och inte som tidigare planerat ersättas med en ny byggnad ett stycke därifrån. Fuktskadorna i det befintliga caféet har utretts och planeringen av ombyggnaden påbörjats. Arbetet har skett i samverkan med Länsstyrelsens Kulturmiljöenhet. Arkeologer har övervakat de inledande schakter som gjorts för nya ledningar, dock utan att finna några fornlämningar eller annat som kan påverka ombyggnadsprojektet.

Genomförandet av den nya driften för Tyresta gård med betesdjur av gamla lantraser och en hävd enligt äldre gränser, bidrar till att höja kulturmiljövärdet för både Tyresta by och dess omgivande odlingslandskap. Både lantraser och landskap utgör ett viktigt biologiskt kulturarv och en del av en kulturhistorisk helhetsmiljö. Se vidare nedan.

Förvaltning av fastigheter

Underhåll av vägar, grönytor, anläggningar, byggnader och teknisk infrastruktur sker löpande. Vi har i rollen som företrädare för fastighetsägaren Naturvårdsverket och som hyresvärd haft en omfattande hantering av avtal, arrenden och andra nyttjanderätter, samt många personliga kontakter med våra hyresgäster och arrendatorer.

Naturvårdsverkets stora fleråriga utvecklingsprojekt för Tyresta by har pågått intensivt, med fortsatt projektering, programarbete, bygglov, inmätningar, upphandlingar och entreprenader. Arbeta sker nu med stöd av Statens Fastighetsverk, som samarbetar med Naturvårdsverket när det gäller åtgärder för byggnader. De olika delarna är:

- 1) Nationalparksentrén. Inom ramen för entréprojektet har parkeringsplatsen för stiftelens personal vid Erikssongården byggts om. Av budgetskäl har övriga åtgärder för entrén skjutits framåt i tiden.
- 2) Ombyggt café. En ny tidplan för arbetet har tagits fram. En extern projektledare håller i projektet. Bygglov och tillstånd från länsstyrelsen har erhållits för att uppföra en tillfällig byggnad för köket under ombyggnadstiden. Dahlgrensgården har rustats upp för att fungera för matsal under ombyggnaden.
- 3) Ny verkstad för Stiftelsen. Nybyggnaden är skjuten framåt i tiden av budgetskäl.
- 4) Tyresta gård. Samtliga byggnader är nu i stort sett klara och det omfattande uppbyggnadsarbetet av Tyresta gård nästan avslutat. Under året har bland annat en utomhusvoljär för höns uppförts och ett väderskydd byggts vid grillplatsen. Vidare har all stängsling på gårdsplan färdigställts. Avvattning och dränering för ladugården har åtgärdats. Se vidare om verksamheten nedan.
- 5) Upprustning av befintliga byggnader i Tyresta by. I Jägarbostaden, som hyrs av en privatperson, har köket renoverats. Lillgårdens vatten och avlopp har åtgärdats. Upprustningen av Janssongården som tjänstebostad åt personal på Tyresta gård har fortsatt, vi har rödfärgat byggnader, bytt ut gamla elsystem m.m.

Gårdsverksamheten

Tyresta gård drivs sedan 2014 av Stiftelsen i egen regi, till skillnad mot den tidigare arrendeformen. Arbetet med att certifiera gården för ekologisk drift har fortsatt. Länsveterinärmyndigheten har godkänt gården för offentlig föreläsning av djur och visningsverksamheten för allmänheten kunde påbörjas i liten skala under hösten.

Under året tillkom linderödsgrisar, gotlandshöns och svensk gul anka, varvid alla planerade lantraser nu finns på gården. Sedan 2014 hade vi gotlandsfår, roslagsfår, rödkullor (kor) och en nordsvensk skogshäst. Totalt fick fåren 20 lamm och korna 7 kalvar under våren. Inför 2016 har en tjur införskaffats och nya baggar lånats in. Eftersom alla djur ingår i det nationella genbanksarbetet för hotade lantraser, är det ett omfattande arbete med registrering, kontroll, avelsplanering och uppföljning.

Förutom lantraserna finns ett totalt privatägda hästar i de boxar som hyrs ut till allmänheten. Gårdspersonalen driver i egen regi, och i samråd med Stiftelsen - lanthandeln och Janssongårdens vandrarhem i Tyresta by.

Restaureringsarbetet av naturbetesmarkerna kring Tyresta by har fortsatt via röjningar, gallringar och stängslingar. Vallar har plöjts och såtts och för första gången på mycket länge har det tröskats spannmål på Tyresta gård.

Samverkan och information

Vi är beroende av att samverka med vår omvärld och de aktörer som finns där, det gäller inte minst vårt närområde. Tyresö kommun har rustat upp vägen söder om Rundmar i naturreservatet. Det omfattande arbetet har utförts i dialog och samfinansiering med Stiftelsen och är ett gott exempel på kommunalt engagemang i ett skyddat område. Åtgärden gynnar både kommunens fastighet Rundmars gård och reservatets kvalitet. Ett annat exempel är den förvaltningsersättning som Stiftelsen får från både Haninge och Tyresö kommuner - för en verksamhet som är till godo för kommunernas attraktivitet och dess invånare.

Vi har haft dialoger med många intressenter; med boende och hästägare i Tyresta by, med scouter, föreningen Sörmlandsleden, hembygdsföreningar, friluftsförbundet, orienterare, jaktarrendatorer, vägföreningar och fiskare. Vi har diskuterat samverkansfrågor med företrädare för Stockholms stad och med arrendatorerna av Åva gård, närpolisen, Tyresö och Haninge kommuner, Tyresö församling, Länsstyrelsen och Naturvårdsverket. Vi medverkar i Haninge kommuns arbete att utveckla kommunens besöksnäring.

Naturums programråd är ett viktigt forum för att diskutera programverksamheten med aktörer i Tyresta by. Stiftelsen ingår också i grannsamverkan för byn och företräder staten som markägare i möten med vägföreningar i naturreservatet.

Viktiga informationskanaler för Stiftelsens verksamhet är webbplatsen, Facebook, vår app för smartphone, annonser i lokalpress, dagstidningarnas kalendrier, redaktionella texter i tidningar samt vårt eget program för naturums verksamhet. I övrigt är personalen i naturums reception, men också i fält och på gården, en viktig källa för information om Tyrestas sevärdheter, olika leder i området, vilken service som finns, etc. Naturums program delas ut på olika arrangemang och distribueras till bibliotek, turistbyråer, hotell m.m. i närområdet samt till Stockholms turistbyrå.

Webbplatsen www.tyresta.se hade ca 130 000 besökare under år 2015, i snitt 360 per dag. Filtret till unika besökare uppgår siffran till 90 000, en drygt 10-procentig ökning från 2014. Vår Facebooksida "Tyresta nationalpark" hade i slutet av 2015 ca 3 370 gillare, även i år en 50-procentig ökning jämfört med året innan. Den största användargruppen är personer 35-44 år. Vår mobilapp "Tyresta nationalpark" för IOS och Android lanserades under 2013 och har nu totalt 3 700 nedladdningar. Det innebär en ökning med 80 % sedan samma tid år 2014, vilket får ses som en mycket god utveckling. Appen ska underlätta framför allt för ovana besökare att besöka Tyrestas olika leder och målpunkter. Appen är gratis och uppdateras successivt.

För att utveckla vårt kommunikativa arbete har vi med hjälp av konsult påbörjat arbetet att ta fram en kommunikationsplan. Projektet startade med en workshop med hela Stiftelsens personal.

Kunskapsuppbyggnad och nätverksarbete

Via uppdrag till ornitologen Svante Joelson har vi fortsatt att inventera Tyrestas tjädrar, rovfåglar och ugglor. Arbetet med boken Tjädern och urskogen, som utgör en sammanställning och analys av den unika drygt 50-åriga inventeringsserien av tjäderpopulationen i Tyresta, har pågått under året. Boken trycks våren 2016 på Votum förlag.

För att utöka kompetensen och följa utvecklingen inom våra ansvarsområden, har personal deltagit i flera kurser, konferenser, webinarier och seminarier. Det inkluderar teman som ekosystemtjänster, naturvårdsröjningar i betesmarker, lamning, naturvägledning, hästkörning, m.m. Vi har gjort en studieresa till världsarvet Laponia och träffat förvaltare av de stora nationalparkerna Sarek, Muddus, Padjelanta och Stora Sjöfallet. Vid ett studiebesök på Hammersta gård på Södertörn diskuterade vi djurhållning och jordbrukets villkor med arrendatorerna. Personalen har deltagit i nationella träffar för naturum och för förvaltare i Naturvårdsverkets regi.

Tyresta var värd för ett studiebesök med fältseminarier vid Naturvårdsverkets årliga träff för förvaltare av nationalparker. Vi var också värd för en kurs i naturvägledning tillsammans med Studieförbundet och Centrum för naturvägledning. Vi har också haft flera studiebesök från kommuner, högstskolor och föreningar.

Vi har fått internationella utblickar via en konferens i Österrike om framtidens naturvård, arrangerad av den internationella naturvårdsorganisationen IUCN. Dessutom har personal från Stiftelsen besökt S:t Petersburg inom ramen för Naturvårdsverkets samverkansprojekt med Ryssland, och träffat naturförvaltare och planerare. Vi har också som vanligt tagit emot internationella studiebesök i naturum och i nationalparken, exempelvis direktören för Islands största nationalpark, Vatnajökull.

Naturum

Vårt besökscentrum, naturum Nationalparkernas hus, är vår viktigaste kontaktyta gentemot besökarna till Tyresta. Det har ett dubbelt syfte. Förutom att vi i naturum ska informera om och visa vägen ut i Tyrestaområdet, ska vi också berätta om nationalparkerna i Sverige och på ett lustfyllt sätt inspirera att besöka dem. Vi ska också ge besökarna kunskap som skapar förståelse för behovet av att vårda och skydda naturen.

Guidningarna i egen regi är en viktig basverksamhet, både i inomhusutställningen, längs Urskogsstigen och i brandområdet. Nationalparkernas hus har haft öppet 307 dagar under året (i princip bara stängt på måndagar) och är Sveriges mest öppna naturum.

För att öka kunskapen om Tyresta byggdes ett nytt diorama i naturum, vilket berättar om Tyrestas natur- och kulturvärden på både ett traditionellt och nytt sätt. Det finansierades av Naturvårdsverkets och är en god utgångspunkt för ett besök i nationalparken. Dessutom gjordes viss förnyelse och renovering av basutställningen om Sveriges nationalparker: nya fotografier, bildtexter och en ny introduktion till vad nationalparker är och varför de finns. Satsningen var mycket efterlängtd och gör vårt naturum ännu attraktivare.

Naturum satte med 77 000 besök år 2015 åter publikrekord. Det var en ökning med 3 % från år 2014 och utgör en hög siffra jämfört med landets andra naturum. Framför allt har antalet guidade skolklasser blivit fler; ökningen från förra året är drygt 30 %. Vi har guidad 194 skolklasser med totalt 4 300 elever, till övervägande del från närkommunerna men upptagningsområdet är hela Mälardalen.

Inom naturums programverksamhet har 141 programpunkter genomförts med totalt 3 100 deltagare, ungefär samma omfattning som året innan. Programmets omfattning är möjlig tack vare ett gott samarbete med flera ideella organisationer. Våra fyra bildspel har visats 900 gånger för totalt 7 100 åhörare, en liten minskning från 2014. Bland programaktiviteterna kan nämnas strömstareskådning, nattskärrelyssning, visning av skötselåtgärder i Ävaskogarna samt grod- och ugglekvällar. Ugglegarantin, med pengarna tillbaka om ugglorna uteblir, behövde inte användas då flera kattugglor hördes. Naturum har även arrangerat naturfotovandringar och svampexkursioner samt uppmärksammat den Europeiska nationalparksdagen 24 maj.

Ett föredrag av ärkebiskop Antje Jackélen fick ställas in, då biskopen fått audiens hos påven i Rom samma dag. Förre statsministern Ingvar Carlsson är trogen Tyrestavandrare sedan många år. Han berättade under ett välbesökt föredrag om sina besök i Tyresta och vad de betytt för hans välbefinnande och återhämtning, både som politiker och människa.

En nyhet i programmet var att man kunde prova på att vara tillsynsman för en dag. Det innebar att följa med en av våra tillsynsmän på en "tillsynsrunda" i nationalparken. Grodspaningen och den nya familjedagen var särskilt populära för barnfamiljer. I stället för julmarknad genomfördes för andra året en stämningsfull ljusfest i vintermörkret, under rubriken Adventsstämning i Tyresta by. Den liksom höstmarknaden tidigare på året skedde i samarbete med Caféet i Tyresta by och Tyresta Lanthandel. Andra välbesökta arrangemang i Tyresta by var Midsommarafton samt Tyrestadagen i september.

Organisation

Stiftelsens arbete utgår från de av styrelsen beslutade verksamhetsplanerna. Dock är arbetet påtagligt händelsestyrt och kräver stor flexibilitet, vilket inte minst gäller fältarbetet. Arbetet i naturum leds av naturumföreståndaren, en av tillsynsmännen samordnar det operativa fältarbetet och gårdsverksamheten samordnas av stiftelsens naturvårdsplanerare. En intern översyn av organisation och det interna arbetet har pågått under året.

Nationalparkschefen träffar personalen i respektive verksamhetsgren för att diskutera prioriteringar och pågående arbete. Hela personalgruppen har möte på måndagar för avstämningar och diskussion om gemensamma frågor. Det ekonomiska läget följs upp regelbundet med hjälp av ekonomen. Utvecklingssamtal och lönesamtal genomförs årligen. En lokal facklig organisation och ett skyddsombud finns. Rätt till ersättning för friskvård, sjukvård och receptbelagd medicin ingår i lokala avtal.

Protokollförda arbetsplatsträffar har hållits regelbundet. Genom ett samverkansavtal med de lokala fackliga organisationerna ersätter dessa informationskyldigheten enligt MBL i många frågor. Här ingår verksamhetsplanering, arbetsmiljö, jämställdhet och upphandlingar. Personalen har friskvårdsersättning samt hälsokontroller vartannat år via Globenhälsan AB. Stiftelsen är medlem i arbetsgivarorganisationen KFS och följer för merparten av personalen kollektivavtalet för besöksnäring. Stiftelsen är dessutom medlem i Skogs- och lantarbetsgivareförbundet, SLA, och följer jordbrukets kollektivavtal för personalen i gårdsverksamheten. Stiftelsen anlitat revisorer från Grant Thornton AB. Vårt kapital förvaltas av Kammarkollegiet.

Incidenter och överträdelser

Med tanke på det stora antalet besök i Tyrestaområdet, lättillgängligheten och det tätortsnära läget, är antalet olyckor, brott och andra incidenter trots allt lågt. Den otillåtna trafiken med fyrhjulingar fortsätter dock att öka. Lösa hundar, otillåten ridning och terrängcykling på stigar är de vanligaste överträdelserna mot föreskrifterna. Dumpningar av skräp och bilar är inte ovanligt. Spår av otillåten eldning påträffas ofta runt sjöarna, som motåtgärd har vi tillsyn även vissa kvällar under högsäsong och river löpande de spontana eldstäderna.

Vid vår tillsyn kvällstid under vår, sommar och höst vid Årsjön och Stensjön med flera attraktiva övermattningsområden, ser vi ofta otillåten tältning och eldning (dvs. utanför de iordningsställda eldplatserna). Vi har därför intensifierat vår närvaro och informerar löpande om vad som gäller när vi påträffar överträdelser. När det gäller Årsjön har detta sannolikt att göra med det ökade besöksstryck som vårt nya vindskydd med eldplats där medfört; man väljer andra platser när man märker att det är fullt där man hade tänkt elda/tälta.

Vi har haft inbrott i naturum och i ett förråd. Våra två båtmotorer stals i samband med en omfattande båtstöldhärva i trakten. En tillsynsman blev biten av en lös hund när han konfronterade ägarna och händelsen polisanmäldes. Flera olovliga kojbyggen/vindskydd har rivits i Nationalparken och en mindre markbrand pga. olovlig eldning har noterats vid Brakmarsviken.

En äldre man som saknades efter att ha lämnat sin bostad i Tyresö orsakade ett stort spaningspådrag i Tyresta. Stiftelsens tillsynsmän bistod polisen både med lokalkännedom och med eftersöksarbete. Mannen påträffades medtagen men välbehållen på andra sidan skogen ett dygn senare, och hade då tillbringat vinternatten utomhus.

Ekonomi

Resultat av finansiella tillgångar

Vi har via vår kapitalförvaltare Kammarkollegiet genomfört vissa omfördelningar mellan kapitalets placering i aktie- och räntefonder. Vi har under året på så sätt ökat ansaffningsvärdet på aktie- och räntefonderna med ca 2 mkr.

Direktavkastningen uppgick 2015 till 2,1 mkr, vilket var en viss ökning mot 2014 då utfallet var 1,95 mkr.

Övriga ersättningar och kostnader

Ersättningar från stat och kommuner uppgick till 16 mkr under året.

Kostnader för den löpande förvaltningen och administrationen uppgick till 7,2 mkr.

Ersättning från Naturvårdsverket för detta uppgick till totalt 4,5 mkr. Haninge och Tyresö kommun bidrog med 0,25 mkr vardera.

Kostnader för verksamheten i naturum uppgick till 2,8 mkr. Ersättningen från Naturvårdsverket för detta uppgick till 1,8 mkr.

Tyresta gård omsatte 3,3 mkr, vilket finansierades i sin helhet av Naturvårdsverket.

Övriga utvecklings- och investeringsprojekt som bekostats av Naturvårdsverket, t.ex. uppbyggande av gårdsplan, påbörjande av renovering av Caféet i Tyresta by och ombyggnad av Bylsjöbron uppgick till 5,4 mkr.

Inom ramen för vårt uppdrag att förvalta Stockholms stads marker har vi haft kostnader motsvarande 1 mkr, som bekostas till sin helhet av Stockholms stad.

Vi har under 2014-2015 utnyttjat en checkräkningskredit för att balansera kostnaderna för de olika investeringsprojekten. Räntekostnader för denna har Naturvårdsverket ersatt oss med. I slutet av december 2015 beslöt verket att lösa hela denna kredit och tillfullo ersätta oss för de kostnader vi haft för dessa projekt. Utbetalningen kom först i januari 2016, varvid krediten avslutades.

FLERÅRSÖVERSIKT

Beloppen i flerårsöversikten är angivna i tusental kronor om inte annat anges.

	1501-1512	1401-1412	1301-1312	1201-1212	1101-1112
Bidrag och ersättningar	14 556	22 388	13 359	8 260	6 904
Övriga intäkter	2 357	1 912	1 192	1 573	804
Rörelseresultat	-2 581	-1 481	-3 137	-3 592	-2 772
Årets resultat	-347	3 505	2 990	331	-3 798
Direktavkastning %	4	4	4	5	4
Totalavkastning %	1	8	9	8	-2

FÖRSLAG TILL VINSTDISPOSITION

Styrelsen förslår att till förfogande stående vinstmedel (kronor):

balanserad vinst	7 118 192
årets resultat	-346 991
	6 771 201
disponeras så att:	
avsättes i fond för verkligt värde	-1 531 684
i ny räkning överföres	8 302 885
	6 771 201

RESULTATRÄKNING

	2015-01-01 2015-12-31	2014-01-01 2014-12-31
Rörelsens intäkter, lagerförändringar m.m.		
Erhållna ersättningar och bidrag	14 555 601	22 387 920
Försäljning	609 480	355 263
Hysesintäkter	506 013	487 153
Övriga rörelseintäkter	1 241 450	1 069 864
Summa rörelseintäkter, lagerförändringar m.m.	16 912 544	24 300 200
Rörelsekostnader		
Material och köpta tjänster	-8 030 638	-16 382 926
Övriga externa kostnader	1 -3 345 990	-2 715 622
Personalkostnader	2 -7 230 930	-6 149 448
Avskrivningar av materiella anläggningstillgångar	-825 896	-533 314
Övriga rörelsekostnader	-60 529	-
Summa rörelsekostnader	-19 493 983	-25 781 310
Rörelseresultat	-2 581 439	-1 481 110
Finansiella poster		
Resultat från finansiella tillgångar	3 2 662 155	5 179 729
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter	289	5 680
Räntekostnader och liknande resultatposter	4 -427 996	-198 947
Summa finansiella poster	2 234 448	4 986 462
Resultat efter finansiella poster	-346 991	3 505 352
Resultat före skatt	-346 991	3 505 352
Årets resultat	-346 991	3 505 352

24

BALANSRÄKNING

	2015-12-31	2014-12-31
TILLGÅNGAR		
Anläggningstillgångar		
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>		
Byggnader och mark	5 324 090	350 262
Inventarier, verktyg och installationer	6 1 162 136	1 420 448
<i>Summa materiella anläggningstillgångar</i>	1 486 226	1 770 710
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>		
Räntefonder	7,8 28 127 017	27 346 611
Aktiefonder	29 378 458	29 622 701
<i>Summa finansiella anläggningstillgångar</i>	57 505 475	56 969 312
Summa anläggningstillgångar	58 991 701	58 740 022
Omsättningstillgångar		
<i>Varulager m.m.</i>		
Lager djur	125 957	110 166
Färdiga varor och handelsvaror	108 319	98 170
<i>Summa varulager m.m.</i>	234 276	208 336
<i>Kortfristiga fordringar</i>		
Kundfordringar	7 036 807	1 748 237
Aktuella skattefordringar	49 624	53 984
Övriga fordringar	–	464 624
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	852 953	5 680 699
<i>Summa kortfristiga fordringar</i>	7 939 384	7 947 544
<i>Kassa och bank</i>		
Kassa och bank	3 331 260	3 887 628
<i>Summa kassa och bank</i>	3 331 260	3 887 628
Summa omsättningstillgångar	11 504 920	12 043 508
SUMMA TILLGÅNGAR	70 496 621	70 783 530

64

	2015-12-31	2014-12-31
EGET KAPITAL OCH SKULDER		
Eget kapital	9	
Bundet eget kapital		
Stiftelsekapital	39 000 000	39 000 000
Reservfond	5 650 000	5 650 000
Summa bundet eget kapital	44 650 000	44 650 000
Fritt eget kapital		
Fond för verkligt värde	8 535 100	10 066 784
Balanserad vinst eller förlust	8 649 875	3 612 840
Årets resultat	-346 991	3 505 352
Summa fritt eget kapital	16 837 984	17 184 976
Summa eget kapital	61 487 984	61 834 976
Kortfristiga skulder		
Skulder till kreditinstitut	5 030 300	5 535 495
Leverantörsskulder	1 791 331	2 028 621
Övriga skulder	1 019 478	96 765
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	1 167 528	1 287 673
Summa kortfristiga skulder	9 008 637	8 948 554
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER	70 496 621	70 783 530
STÄLLDA SÄKERHETER		
Svenska Handelsbanken AB	5 000 000	5 000 000
Ansvarsförbindelser	Inga	Inga

54

TILLÄGGSUPPLYSNINGAR

Redovisningsprinciper

Allmänna upplysningar

Årsredovisningen har upprättas enligt årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd för mindre företag. Fordringarna har upptagits till de belopp varmed de beräknas inflyta. Övriga tillgångar och skulder har upptagits till anskaffningsvärde där inget annat anges. Redovisningsprinciperna är oförändrade jämfört med föregående år.

Intäktsredovisning

Erhållna ersättningar och bidrag avser statliga medel till verksamheter som Stiftelsen Tyrestaskogen bedriver på uppdrag av myndigheter.

Ett bidrag eller ersättning intäktsredovisas den period som ersättningen avser.

Intäktsredovisningen sker endast när det med hög grad av sannolikhet kan antas att bidraget eller ersättningen inte kommer att återkrävas. Villkorade bidrag skuldföres tills dess att de utgifter som bidraget ska täcka, uppkommer.

Övriga intäkter omfattar försäljning av varor och ersättning för guidningar i naturum samt hyresintäkter.

Anläggningstillgångar

Anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med ackumulerade avskrivningar enligt plan och eventuella nedskrivningar.

Finansiella instrument och värdepappersinnehav

Stiftelsens värdepappersinnehav anses vara långfristigt och redovisas därför som en finansiell anläggningstillgång.

Dessa tillgångar utgörs av andelar i Kammarkollegiets aktie- respektive räntefond och värderas till verkligt värde.

Den realiserade värdeförändringen redovisas i resultaträkningen som resultat från finansiella tillgångar. Motsvarande belopp redovisas inom det egna kapitalet som fond för verkligt värde.

Definitioner av nyckeltal

Direktavkastning: Utdelningar och ränteintäkter i procent av ingående värde för finansiella anläggningstillgångar.

Totalavkastning: Utdelningar och ränteintäkter samt årets värdeförändring för finansiella tillgångar i procent av ingående värde för finansiella anläggningstillgångar.

Materiella anläggningstillgångar

Anläggningstillgångar skrivs av enligt plan över den förväntade nyttjandeperioden med hänsyn tagen till väsentligt restvärde. Följande avskrivningsprocent tillämpas:

Typ	Procent
Inventarier och maskiner	20%
Byggnader	3%
Datorer	33%

Not 1	Leasingkostnader	2015	2014
	Under året har företagets leasingavgifter uppgått till	94 167	70 719
		94 167	70 719

Företagets leasingavgifter kostnadsförs löpande.

Not 2 Personalkostnader

Medelantalet anställda:

	2015	2014
Kvinnor	5,00	4,00
Män	8,00	6,00
	13,00	10,00

Löner, ersättningar och sociala kostnader:

	2015		2014	
	Löner och ersättningar	Pensionskostnader	Löner och ersättningar	Pensionskostnader
Löner	4 896 148	340 647	4 228 771	391 236
Sociala kostnader	1 719 611	–	1 446 637	–
	6 615 759	340 647	5 675 408	391 236

Not 3 Resultat från finansiella anläggningstillgångar

	2015	2014
Utdelning aktiefonder	1 083 282	965 699
Utdelning räntefonder	1 042 710	982 711
Värdeförändring aktiefonder	-709 678	2 537 868
Värdeförändring räntefonder	-822 006	4 000
Vinst/ förlust vid försäljning av andelar	2 067 847	689 452
	2 662 155	5 179 730

Not 4 Räntekostnader och liknande

	2015	2014
Förvaltningskostnader	171 026	126 096
Räntekostnader	256 971	72 851
	427 997	198 947

Not 5 Byggnader och mark

	2015-12-31	2014-12-31
Ingående anskaffningsvärden	620 017	620 017
<i>Förändringar av anskaffningsvärden</i>		
Utgående anskaffningsvärden	620 017	620 017
Ingående avskrivningar	-269 756	-243 583
<i>Förändringar av avskrivningar</i>		
Årets avskrivningar	-26 172	-26 173
Utgående avskrivningar	-295 928	-269 756
Utgående redovisat värde	324 089	350 261

Not 6	Inventarier, verktyg och installationer	2015-12-31	2014-12-31
	Ingående anskaffningsvärden	3 835 570	3 349 328
	<i>Förändringar av anskaffningsvärden</i>		
	Inköp	593 636	622 904
	Försäljningar/utrangeringar	-254 289	-136 662
	Utgående anskaffningsvärden	4 174 917	3 835 570
	Ingående avskrivningar	-2 415 122	-2 044 643
	<i>Förändringar av avskrivningar</i>		
	Försäljningar/utrangeringar	202 065	136 662
	Årets avskrivningar	-799 724	-507 141
	Utgående avskrivningar	-3 012 781	-2 415 122
	Utgående redovisat värde	1 162 136	1 420 448
Not 7	Räntefonder	2015-12-31	2014-12-31
	Ingående anskaffningsvärden	26 698 109	25 323 815
	<i>Förändringar av anskaffningsvärden</i>		
	Inköp	5 379 916	2 229 375
	Försäljningar	-3 777 505	-855 081
	Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	28 300 520	26 698 109
	Ingående värdeförändring	648 503	644 503
	<i>Värdeförändring</i>		
	Årets värdeförändring	-822 006	4 000
	Utgående ackumulerad värdeförändring	-173 503	648 503
	Redovisat värde	28 127 017	27 346 612
Not 8	Aktiefonder	2015-12-31	2014-12-31
	Ingående anskaffningsvärden	20 204 419	20 889 261
	<i>Förändringar av anskaffningsvärden</i>		
	Inköp	3 888 000	898 000
	Försäljningar	-3 422 564	-1 582 842
	Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	20 669 855	20 204 419
	Ingående värdeförändring	9 418 281	6 880 414
	<i>Värdeförändring</i>		
	Årets värdeförändring	-709 678	2 537 867
	Utgående redovisat värde	8 708 603	9 418 281
	Redovisat värde	29 378 458	29 622 700

5

Not 9 Förändringar i eget kapital

	Stiftelsekapital	Bundna reserver	Fond för verkligt värde	Balanserad vinst/ förlus	Totalt
Belopp vid årets ingång	39 000 000	5 650 000	10 066 784	7 118 191	61 834 975
<i>Resultatdisposition:</i>					
Fond för verkligt värde			-1 531 684	1 531 684	0
Årets resultat				-346 991	-346 991
Belopp vid årets utgång	39 000 000	5 650 000	8 535 100	8 302 884	61 487 984

UNDERSKRIFTER

Tyresta 2016-03-11

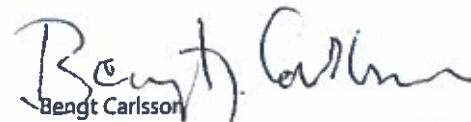

Anders Nylen

Emma Pöppel

Anna von Sydow

Louise Schlyter

Gunnar Björkman

Bengt Carlsson

Lars-Inge Lundblad

Alexandra Anstrell

Mats Lindblom

Vår revisionsberättelse har lämnats 2016-04-30

Jörgen Sandell
Auktoriserad revisor

Amanj Mala-Ali
Revisor

REVISIONSBERÄTTELSE

Till styrelsen i Stiftelsen Tyrestaskogen

Org.nr. 815601-0624

Rapport om årsredovisningen

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Stiftelsen Tyrestaskogen för år 2015.

Styrelsens ansvar för årsredovisningen

Det är styrelsen som har ansvaret för att upprätta en årsredovisning som ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen och för den interna kontroll som styrelsen bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Revisorns ansvar

Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen på grundval av vår revision. Granskningen har utförts enligt god revisionssed. För den auktoriserade revisorn innebär detta att han eller hon utfört revisionen enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige. Dessa standarder kräver att den auktoriserade revisorn följer yrkesetiska krav samt planerar och utför revisionen för att uppnå rimlig säkerhet att årsredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter.

En revision innefattar att genom olika åtgärder inhämta revisionsbevis om belopp och annan information i årsredovisningen. Revisorn väljer vilka åtgärder som ska utföras, bland annat genom att bedöma riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Vid denna riskbedömning beaktar revisorn de delar av den interna kontrollen som är relevanta för hur stiftelsen upprättar årsredovisningen för att ge en rättvisande bild i syfte att utforma granskningsåtgärder som är ändamålsenliga med hänsyn till omständigheterna, men inte i syfte att göra ett uttalande om effektiviteten i stiftelsens interna kontroll. En revision innefattar också en utvärdering av ändamålsenligheten i de redovisningsprinciper som har använts och av rimligheten i styrelsens uppskattningar i redovisningen, liksom en utvärdering av den övergripande presentationen i årsredovisningen.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för vårt uttalande.

Uttalande

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av stiftelsens finansiella ställning per den 31 december 2015 och av dess finansiella resultat för året enligt årsredovisningslagen.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens förvaltning för Stiftelsen Tyrestaskogen för år 2015.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förvaltningen enligt stiftelselagen och stiftelseförordnandet.

Revisorns ansvar

Vårt ansvar är att med rimlig säkerhet uttala oss om förvaltningen på grundval av vår revision. Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige.

Som underlag för vårt uttalande om förvaltningen har vi utöver vår revision av årsredovisningen granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i stiftelsen för att kunna bedöma om någon styrelseledamot är ersättningskyldig mot stiftelsen eller om det finns skäl för entledigande.

Vi har även granskat om någon styrelseledamot på annat sätt har handlat i strid med stiftelselagen, stiftelseförordnandet eller årsredovisningslagen.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för vårt uttalande.

Uttalande

Enligt vår uppfattning har styrelseledamöterna inte handlat i strid med stiftelselagen, stiftelseförordnandet eller årsredovisningslagen.

Stockholm den 30 april 2016

Jörgen Sandell

Auktoriserad revisor

Grant Thornton Sweden AB

Av Länsstyrelsen i Stockholms län utsedd revisor

Amanj Mala-Ali

Av Stockholms kommun utsedd lekmannarevisor

